

A Fehér-Körös szerepe Gyula város fejlődésében*

– Először is engedjék meg, hogy megköszönjem a megtisztelő felkérést, nagy öröm számomra, hogy a Gyula város jeles évfordulója alkalmából rendezett ünnepi ülésen a vízügyi szolgálat képviseletében szólhatok a Fehér-Körösnek a város fejlődésében betöltött szerepéről. Jelzés értékű ez a felkérés számomra, azt jelzi, hogy a város, az itt élők tisztában vannak azzal, hogy Gyula története erősen összefonódik a Fehér-Körössel, a város története az embereknek a víz ellen és a vizért folytatott küzdelmének a története is egyben.

A rendelkezésemre álló kevesebb mint 10 perces időkeretet figyelembe véve a cím talán nagyképűnek is hathat, mert a város fejlődésének vízgazdálkodási összefüggései egy egész napos előadói témájául is szolgálhatnak.

Amire vállalkozhatom, az nem több mint, hogy felvillantsak néhány gondolatot arról, milyen szerepet játszott a Fehér-Körös a város, majd Magyargyula és Németgyula kialakulásában, fejlődésében, mit köszönhet Gyula a Körösöknek.

Amit első gondolatként szeretnék megfogalmazni az az, hogy a város a létét köszönheti a Fehér-Körösnek, a Fehér-Körös nélkül Gyula sem létezne.

Az ármentesítéseket és a folyószabályozásokat megelőző időszakban gyakran pusztítottak árvizek a Fehér- és a Fekete-Körös mentén. A folyók medréből kilépett vizek gyorsan szétterültek és végtelen mocsár és lápvidéket alakítottak ki. Ebben az ősi vadvíz országban az első, néhány családostól falvacskák a vízmentes, magasabb parthátakon alakultak ki, amelyek védettek voltak az árvizektől. Így volt ez Gyula esetében is, az első település helye – a mai belváros – az árvízmentes magas részen feküdt.

Az emberek a halászat, az ivóvízbeszerzés lehetősége és közlekedés miatt keresték a folyók közelségét, a veszélyek ellenére is. Ezen kívül az Alföldön csak a folyók közelében alakultak ki természetes erdők, amelyek fontos építőanyagot is szolgáltatottak. A fő foglalkozás az állattenyésztés volt, a megművelt földet ugyanis mindig pusztulással fenyegette az árvíz.

Gyula városszerkezetének a kialakulásában meghatározó szerepe volt a Fehér-Körösnek. Jól mutatja ezt a város 15. századi helyszínrajzi vázlata is.

A folyószabályozást megelőző évszázadokban a Fehér-Körös több ággal folyt keresztül a városon.

Két fő ág volt megkülönböztethető. Az egyik a Fehér-Körös fő ága, az ún. Anya-ág, a mai Élővíz-csatorna, a másik a mai Szent József temető közelében betorkolló Kis-Körös. Ezeket a mai Béke sugárút irányában a török időkben ásott ún. Szent-János árka kötötte össze.

Az Anya-Körös nagy U alakú kanyarulattal megkerülte a várat, ez a rész volt egyben a vár árka, a Fehér-Körös tehát kiváló természetes védettséget biztosított. A főág az Élővíz-csatorna mai medrében haladt tovább. A Kis-Körös egy északi és egy déli ágból állt. A két ág az Árpád és az Erdélyi Sándor utca között egyesült és a mai Göndöcs-kerten keresztül folyt az Anyaág felé.

Németgyulának is vízrajzi határai voltak, ugyanis Harruckern János a belvárostól nyugatra, a Fehér-Körös ágaitól körülvett szigetre, a későbbi Józsefváros, illetve Németváros területére telepítette a németeket. A sziget határai a Fehér-Körös (mai Élővíz-csatorna), a Kis-Körös és a Szent János-árka voltak. Ez egy kedvező, magas fekvésű terület volt, amit az is bizonyít, hogy a későbbi árvizek során Németgyula sokkal kisebb károkat szenvedett, mint Magyargyula.

A következő, amiről beszélni szeretnék, hogy a Gyula fejlődése szempontjából igen fontos vásárhelyi szerepkör hogyan kötődött a Körösökhöz.

Harruckern János már 1723-ban vásárt jogot szerzett Gyulának (a szomszédos Csaba ezt csak 1840-ben kapta meg), Gyula vásárhelyi jelentőségét elsősorban a vízi közlekedő utak határozták meg. Tűzfát, fa eszközközet, szerszámokat, sőt szállítottak Gyulára a Fehér- majd a Hajós-út elkészülte után a Fekete-Körösön is. Az ún. Hajós-utat az uraság 1777-ben ásatta ki, a csatorna Remeténél ágazott ki a Fekete-Körösből és a Szent János árkával torkolt a Fehér-Körösbe. A 3400 öl hosszú, 6 öl széles csatornán fát tudtak úsztatni Gyulára.

(Folytatás a 2. oldalon)



* Elhangzott Bak Sándor igazgató előadásában 2007. október 1-jén a Gyulán tartott ünnepi önkormányzati testületi ülésen, melyet Gyula város egységes közigazgatásának, Magyargyula és Németgyula egyesülésének 150. évfordulója alkalmából rendeztek meg.

A Fehér-Körös szerepe Gyula város fejlődésében

(Folytatás az 1. oldalról)

A művelhető területek iránti egyre növekvő igény fontos szerepet játszott az ármentesítési munkák elindulásában.

A Körösök mentén gyakran pusztítottak árvizek, veszélyeztetve a szántóföldi művelést. Ugyanakkor a lakosság meredek emelkedésével egyre nagyobb problémát jelentett a művelhető területek hiánya. A jobbágyok többször kérték a királyi Főkományszót: „mivel hogy határunkban a nagy vízáradások miatt nem veteményezhetvén, kérvén egy darab vetni való helyet.”

Magyar- és Németgyula lakossága 1769. és 1804. között 3608 főről 10 831 főre nőtt. A népesség növekedése, illetve a szántóföldi termelés igénye sürgette a vízszabályozásokat, az ármentesítések, lecsapolások elvégzését.

A vízszabályozások elindítását sürgették a vízimalmok okozta károk is. A Fehér-Körösön, elsősorban az Arad vármegyei szakaszon, de Békésben is számos vízimalom működött, amelyek leszűkítették a medret, fokozott árvízveszélyt okozva ezzel. A váriak például folyamatosan panaszkodtak a gyulai malmokra. Emiatt 1744-ben 24 család el is költözött Váriból. A gyulai vízimalmok egyébként 1805-re gyakorlatilag megszűntek, báró Vay Miklós királyi biztos intézkedései mellett ehhez az 1801. évi tűzvész is hozzájárult.

József nádor, Magyarország helytartója elsőnek a Körösök és a Berettyó vidékének felmérését rendelte el a folyószabályozások megindításához. A felmérést 1818 és 1823 között Huszár Mátyás kamarai mérnök végezte el munkatársaival. Huszár szabályozási tervet is készített, ez azonban nem került megvalósításra.

1847-től a Sepsibodoki Bodoki Károly vette át a Huszár Mátyás helyét, aki újabb Fehér-Körös szabályozási tervet készített.



Gyula történetének legnagyobb árvízét érte meg a város 1855-ben. Gyulán a belterületen és a tanyavilágban 1600 lakóház került víz alá, ebből 600 össze is dőlt. Albert főherceg megszemlélve az elpusztult városrészeket kijelentette: „Ennek többé nem szabad megtörténni, mert Gyula végleg megszűnik lakóváros lenni.”

Bodoki eredeti tervét megváltoztatták, a lakott területeket elkerülő új medret ástak Gyulavarsándtól Békésig, 19,6 km hosszban. Az 1856–58 között épített Gyula-Békési Nagycsatorna építési munkáit 1857-ben Ferenc József és Erzsébet királyné is megtekintették. A szabályozás miatt Gyula élővíz nélkül maradt, s ezt az állapotot véglegesen a gyulai duzzasztómű 1896-os megépítése szüntette meg, megteremtve a régi meder, az Élővíz-csatorna vízpótlását.

Az előzőekben elhangzott néhány gondolat is igazolja, hogy Gyula történelme, fejlődése sok-sok szállal kapcsolódik a Fehér-Köröshez. És ez ma sincs másként, bár szerencsére már nem az életfeltételek megteremtése a tét. A Fehér-Körös és az Élővíz-csatorna értékes zöld folyosó a város számára és ma is lehetőségek tárháza.

Jelenleg is több projekt végrehajtása és előkészítése van folyamatban, amelyek a város vízzel kapcsolatos adottságainak a kihasználására alapoznak. Biztosak lehetünk abban, hogy az elmúlt évszázadokhoz hasonlóan Gyula fejlődése szempontjából a jövő 50-100 évben is alapvető fontosságú lesz a vizeinkhez való helyes viszony kialakítása, az általuk kínált sokrétű lehetőségek kihasználása.

Bak Sándor



Árvízi biztonság növelése Uniós támogatással

Az INTERREG IIIA pályázat második fordulójában a „Kettős-Körös árvízvédelmi fejlesztése” címen beadott 71,187 millió Ft költségvetésű pályázathoz 67,584 millió Ft támogatást nyertünk a Kettős-Körös hatásterületének árvízi biztonságát növelő fejlesztések tervezési munkáinak elvégzésére.

A 2006. év novemberében beadott pályázat

A Kettős-Körös jobb oldali 5+990-11+971 tkm szelvények közötti szakasz komplett tervezését,

a Kettős-Körös jobb oldali 11+971-14+667 tkm szelvények közötti szakasz megvalósíthatósági tanulmányának és kiviteli tervének készítését,

a Kettős-Körös jobb oldali 5+212 tkm szelvényben lévő Ürmösháti és a 10+939 tkm szelvényben lévő Mezőberényi vízkivétel bontásának,

a Kettős-Körös jobb oldali 25+209 tkm szelvényben lévő Vargahosszai, a Kettős-Körös bal oldali 10+007 tkm szelvényben lévő Mezőberényi és a Fekete-Körös bal oldali 9+343 tkm szelvényben

lévő Kis-Sitkai zsilip rekonstrukciójának tervezését tartalmazta.

A 2007. év júliusában megkötött Támogatási szerződés alapján megindítottuk a közbeszerzési eljárást a tervező kiválasztására.

Két pályázó közül a VIZITERV CONSULT Kft. – ERBO-PLAN Kft. – COWI Kft. alkotta konzorcium lett a befutó.

A pályázat első szakasza lezárult.

A második és harmadik szakasz a konkrét tervezési munkák elvégzését tartalmazza.

A tervezési munkák megkezdődtek. A helyszíni mérések, az adategyeztetések, konzultációk folyamatban vannak.

A feladat összetettsége és nagysága miatt a rendelkezésre álló nyolc hónap nem hosszú idő, de bízom benne, hogy a korábbi projektekhez hasonlóan ez is eredményesen zárul 2008. június 1-jén.



Dénes György

Szanazugi nyarak

Elröpültek, köddé váltak...

...A fákra sem emlékezne bizonyára senki, ha nem ott állnának, ahol állnak: Szanazugban. Már vagy 20 éve ki kellett volna őket vágni. Bizonyára haszonnal járt volna, de mivel ezek a fák pont itt voltak: még maradniuk kellett.

Itt, Szanazug gyulai oldalán, a szabad-strand melletti közel 3 ha-os hullámtéri területen majd-ötven évig óriás nyarak árnyékoltak üdülőknak, strandolóknak egyaránt. Az elöregedett nyárfák – a csúcscsáradás, letörő ágak, fagylécsesség, tőkorhadás, rovarkárosítás miatt – mára veszélyessé váltak.

A helyzetet felmérve, a Bács-Kiskun megyei Mezőgazdasági Szakigazgatási Hivatal Erdészeti Igazgatósága 2007. tavaszán – a vágásbesorolások

erdőfelújítás műszaki terveit, és igazgatóságunk a szanazugi szabad-strand melletti erdőterületek rendezésével kapcsolatosan 2007. október 11-én lakossági fórumot hívott össze:

A helyszínen *Galbáts Zoltán* bevezető szavait követően *Papp Sándor* szakmai előadás keretében ismertette a megjelentekkel a szanazugi Gyula 260A és 260B erdőrésztelkek jelenlegi állapotát, a jelenlegi állapot fenntartásának biztonsági kockázatait és a megoldás lehetőségeit. Az előadás főbb gondolatai a következők voltak:

– rendezni kell a Nádas Kemping, VÍZGÉP, HÓDÚT és a Gyulai Közüzemi Vállalat által bérelt területek ingatlanviszonyait, hogy megszűnjenek



Felnővekvőben a természetes újulat

lévő fasorokat, a fehérynár és kőris egyedeket, valamint a felnővekvőben lévő, változatos fajösszetételű természetes újulatot,

– a felújítás természetszerű kivitelben, 70% kőris és 30% fehérynár felhasználásával fog megtörténni,

– a munkák kivitelezését az igazgatóság szervezi és végzezteti el,

– a bérlők feladata a munkaterület hozzáférhetőségének biztosítása (kerítések elbontása, kitermelések utáni visszafűtés).

Az előadást követően *Boldizsár Antal* jogtanácsos tájékoztatta a jelenlévőket, hogy az igazgatóság elvégzi az ingatlanrendezési feladatokat. Egyúttal a tényleges állapotnak megfelelő új szerződések fognak létrejönni, mely szerződések rendezik a bérleti díjak összegét is. Valamennyi érdekelttel azonos kondíciók alapján, egyenként kíván megegyezni a bérbeadó. Ezután a jelenlé-

vők részletesen áttekintették a bérleményenkénti teendőket és elmondták a véleményüket.

A lakossági és hatósági egyeztetések eredményeként a bekerített üdülőterületeken és a szomszédos üzemtervezett erdőrészekben található elöregedett és balesetveszélyes nyárfák együttemű **2008. szeptember 15-től kezdődő kitermelése – majd az erdőrészek vágásterületének 2008. október – 2009. február közti időszakban történő erdőfelújítása** mellett döntöttünk.

Az erdőfelújítás során egy stabilabb, hosszabb vágáskorú őshonos állomány létrehozása a célunk. A természetszerű erdőfelújítást követően az új erdő ökológiailag a jelenleginél változatosabb lesz, és reményeink szerint hosszabb távon, egyaránt szolgálhatja majd az árvízvédelem, erdőgazdálkodás, turizmus érdekeit is.

Bizonyára lesznek még szanazugi nyarak: újak a régiék helyén.

Papp Sándor



Elöregedett károsodott fák

korán – felhívta a figyelmet a rendezetlen ingatlan-nyilvántartási viszonyok valóságának megfelelő rendezésére, valamint a 48 éves, túlkoros, biológiai vágáskort elért óriásnyár állomány 2008-ban végrehajtható tarvágására.

Az ingatlan-nyilvántartási rendezéseket az erdő művelési ágú területen lévő üdülőépületek miatt, a tarvágást az állomány kora, egészségi állapota, az élet és vagyonvédelem alapján indokolták.

2007. szeptember 11-én írásban is megerősítette az Erdészeti Igazgatóság hatósági felhívását azzal, hogy az ingatlanviszonyokat 60 napon belül rendezzük, az érintett területeken lévő óriásnyarak véghasználatát pedig 2008-ban végezze el Igazgatóságunk együttemű tarvágás formájában.

A felhívást követően elkészítettük a fakitermelés és

az ingatlan nyilvántartás és a valós területhasználat közötti ellentmondások,

– a Gyula 260A és 260B erdőrésztelkek faállományának zömét alkotó nemesnyarak életkora messze túlhaladja a gazdasági vágásérettséget, és a biológiai vágásérettségi kort is. Emiatt a nemesnyár állomány pusztul, rossz egészségi állapotú, közvetlen veszélyt jelent a területhasználók és fürdőzők élet és vagyonbiztonságára.

– a 2008-tól érvényes erdőgazdálkodási üzemterv együttemű tarvágást ír elő az erdőgazdálkodó, vagyis a KÖRKÖVÍZIG számára,

– az igazgatóság összesen 6 változatot dolgozott ki az erdőrésztelkek és a kivont területek nemesnyár állományának véghasználatára,

– a tervezett kitermelés érintetlenül hagyja a Nádas Camping területét, a nyárigáton



Hogyan csinálják mások?

Egy rövid hír háttere

TANULMÁNYÚT NYUGAT-MAGYARORSZÁG-RA ÉS AUSZTRIÁBA. A Hydro Power Consulting Kft. szervezte tanulmányúton szeptember 26–28. között több ausztriai és a Magyarországon épülő kenyeri vízerőtelepet nézhették meg a győri és a gyulai Vízügyi Igazgatóság szakemberei.

Az osztrák területen a közelmúltban épített és felújított törpevízerőtelepek sok érdekes tapasztalattal gazdagították a résztvevőket.

A kérdés a kisvízfolyások vízerőkeszletének hasznosítására vonatkozik.

A megoldásra néhány változatot a szeptember végére szervezett tanulmányúton láthattunk.

Az úticélunk egy épülő és több üzemelő ausztriai és a Nicki duzzasztómű mellett épülő Kenyeri vízerőtelep volt.

Első állomásunk az Öhsmühle-i erőmű volt. Az Ybbs folyó vizét egy fix küszöbre helyezett tömlőgáttal duzzasztották fel. A 2*680 KW teljesítményű erőtelepet közel egy éve helyezték üzembe. A

beépített két Kaplan turbina a 3,5–4 m-es szintkülönbséget hasznosítja.

A mederrendezés és a telep területrendezése még nem fejeződött be, de a telep már villamosenergiát termel.

Szintén az Ybbsen épül Böhler-nél egy új vízerőtelep. Itt fix küszöbű fenékgát biztosítja az esést. Az erőtelep építése folyamatban van. Számunkra az is érdekes volt, hogy az erőtelep a település belterületén épül.

Megnéztük a Global Hydro Energy turbinagyártó üzem Niederranna-i telephelyét, ahol többek között a Kenyeri



Új vízerőtelep épül Böhler-nél



Öhsmühle-i erőmű

vízerőtelep turbinái és vezérlő berendezéseit már szállításra készítették elő.

Az Ager folyón épült a Pettighofen-i (1,1 MW) és a Koch-i (320 kW) azonos kialakítású egy-egy turbinás erőmű. Mindkettő közvetlenül lakott település mellett épült. A tervezők láthatóan nem törekedtek arra, hogy eldugják a létesítményt a lakosság elől. A felvízcsatorna ideiglenes elzáró táblája a terep fölé magasodva messzire ellátszik.

De nem minden fenékgát tejföl az osztrákoknál sem.

A kis csapatunknak nem kellett különösebben megerőltetnie magát ahhoz, hogy tervezési és üzemeltetési hibákat is észrevegyen az egyébként mutatós létesítménynél. Például tervezési hiba, hogy az Öhsmühle-i duzzasztó jobb oldalára, a vízerőteleppel ellentétes oldalra, annak halakat csalogató hatását nem kihasználva építették meg a

korszerű hallépcsőt. Egy csúnya üzemeltetési hiba, amit a képen minden magyarázat nélkül is nagyon jól lehet látni. Egy ilyen állapotú hallépcsőn még a legmakacsabb halak is feladják a feljutási terveiket.

A Pettighofen-i erőmű hallépcsőjénél láthattuk amint két elszánt nyugdíjas az utolsó kazettából merítőhálóval próbálta az utolsó lépcsőfokon átsegíteni a minden áron feljutni kívánó halacskákat. Rövid idejű szemlélődésünk alapján eredménytelenül. Ezt ők is belátták, szépen összekapoltak és hazamentek. Az erőművön átvezetett víz mennyiségét kisvízes időszakban érzékenyen befolyásolja a hallépcső vízvesztesége.

A tanulmányút záróakkordjaként megnéztük a Kenyeri kisvízerőmű építési munkálatait. Ez az erőmű a Rábán a Nicki duzzasztómű bal oldalán épül. A két 750 kW teljesítményű turbinát magába foglaló

Hogyan csinálják mások?

Egy rövid hír háttere



Öhsmühle-i hallépcső

erőtelep megkerülő csatornás rendszerű. A gépterem földemének betonozása volt előkészítés alatt. A kivitelezők az oldal-falak betonozási hibáit javították.

Az erőtelep tervezett befejezési határideje ez év vége volt, de a kivitelező késedelme miatt várhatóan 2008. év májusában kezdődhet meg az energia-termelés.

Érdeklődésünk talán egy fokkal azért nagyobb ezen létesítményekkel kapcsolatban, mivel a Hármas-Körösön a békésszentandrás duzzasztó mellé is tervez a Hydro Power Consulting Kft. magánberuházásból egy 2 MW teljesítményű, két turbinaegységes, megkerülő csatornás vízerőtelepet. Az erőtelep gépészeti referenciáit láthattuk Ausztriában és az alépítményi kialakítást a Kenyeri erőtelepnél.

Igen a fejlett nyugat! – mondják sokan és mondhatnánk mi is – ott kímélik, védik a környezetet! Ha így van, akkor miért nem követjük őket? Legalább abban, ami nem közpénzből valósul meg, mégis a teljes társadalom előnyére válik, kézzelfogható előnyöket jelent a térség lakosságának és nem károsítja elviselhetetlenül a természetet.

Az út tapasztalatai alapján állíthatom, hogy Ausztriában láthatóan nem zavart senkit és nem tekintik sorscsapásnak, ha egy vízfolyás vízkészletét energiatermelés céljára is hasznosítják. „A bécsi vízlépcsőt a lakosság 72%-a támogatta. Igaz, ott a nagyközönség is jól ismeri a vízerő hasznosságát, míg nálunk nem.” (Idézet Schmidt Józseftől).

Azt eddig is tudtuk, hogy Magyaror-

szágon ebben a kérdésben, elsősorban a politikai döntéshozók és az elhivatott környezetvédők, nem gondolkodnak racionálisan. Az ok ahogyan „A vízerőhasznosítás jövője Magyarországon” című előadásában néhány évvel ezelőtt Schmidt József ezt találóan elmondta az, hogy „ma egyes pártok kiátkozzák a témát, mások mérlegelnek ugyan, de nem mernek támadási felületet hagyni az agresszív demagógiának.” „...a politika és a média révén elérték azt, hogy Magyarországon a vízlépcsőellenesség a technikától idegen értelmiség divatos magatartásává,

hivatalos dogmává vált.” Sajnos ez az állítás ma is igaz!

Több mint tíz év és több per kellett ahhoz, hogy a Hármas-Körösön a békésszentandrás duzzasztónál egy vízerőtelep építésére vonatkozó elképzelés a megvalósulás küszöbére kerüljön.

Nem beszélve a dunai vízlépcsők ügyéről.

Ez a demokráciánk és az intézményrendszerünk gyermekbetegsége? Meglehet. És ugyebár egy „gyermekbetegség” megérhet sok százmilliárdot is.

Dénes György



Kenyeri kisvízerőmű építési munkái



Kenyeri hallépcső



Autómentes Nap és Európai Mobilitási Hét

2007. szeptember 16–22.



Franciaországban, 1997. szeptember 22-én indult el a városi környezet és közlekedés javítására irányuló „Autó nélkül a városban!” jelmondatú kezdeményezés, amely az elmúlt évben – több mint 1000 európai város csatlakozásával – az egész kontinensre kiterjedő, több mint 100 millió lakost érintő rendezvényt növekedett.

Az Autómentes Nap felhívja a figyelmet a megnövekedett autóforgalom okozta olyan környezeti problémákra mint például a levegőszennyezés, a zaj, a forgalmi zsúfoltság vagy a balesetveszély. Hisz ezekkel nap mint nap találkozhatunk.

A városi közlekedés újragondolása és megreformálása egyre időszerűbb, a közterületek – ezen belül az utcák, terek – méltányosabb használata, a gyalogosok, kerékpárosok és a tömegközlekedés igényeinek figyelembevétele egyre fontosabb feladat.

A rendezvény lehetőséget biztosít a lakosok számára olyan közlekedési módok kipróbálására, melyekkel környezetkímélő módon, egészségesebben eléghetik ki közlekedési igényeiket.

Az Autómentes Nap hosszabb távú céljai úgy érhetők el, ha a tömegközlekedés és a kerékpáros közlekedés feltételei javulnak, fejlődik a városok parkolási rendje, bővül a sétálóutcák és a forgalomcsillapított övezetek területe. A tömegközlekedés és az alternatív közlekedési formák előnyben részesítésével csökkenthető a települések központjában kialakuló zsúfoltság.

Az útfelület átszervezése nem az autósok életének megnehezítését jelenti, hanem a közlekedési lehetőségek és a városi életminőség javítását mindenki számára.

Idézet a Környezetvédelmi Főigazgatóság „A városi utcák visszaszerzése a lakosok számára” című kiadványából

2007. szeptember 16–22. került megrendezésre immár hatodik alkalommal az *Európai Mobilitási Hét és Autómentes Nap* című rendezvényt sorozat hazánkban.

Az Európai Mobilitási Hét a városi mobilitás és közlekedés kérdéseire szeretné felhívni a nyilvánosság figyelmét. Ilyen módon kíván hozzájárulni az európai pol-

gárok egészségének és életminőségének javításához.

Európai Mobilitási Hét a „Legyen az utca az embereké!” téma jegyében került megrendezésre. A téma egyértelműen azt az üzenetet sugallta, hogy napjaink közlekedési problémáira nem megoldás az autók rendelkezésére álló útfelület növelése. Épp ellenkezőleg, az autók számára fenntartott utak kapacitásának csökkentése jelenthet fenntartható, hatékony megoldást, amely ráadásul a személyes mobilitás csökkenése nélkül eredményez egészségesebb életvitelt mindenki számára.

A kezdeményezés arra ösztönzi a helyi

önkormányzatokat, hogy az útfelület egy részét alakítsák át a nem motorizált forgalom számára, valamint nagy hangsúly fektet emellett a levegőminőség helyi szintű javítására is.

Több önkormányzat és civil szervezet is szervezett programokat a Mobilitási hét kapcsán. Ezzel irányították arra a figyelmet, hogy a város az emberekért van, nem az autósokért, viszont az autók is az emberekért vannak. Az autómentes nap nem azt jelenti, hogy a mentők és a tűzoltók is lovas kocsival közlekedjenek. Ez csupán egy kísérlet arra, hogy kis odafigyeléssel mennyivel élhetőbbé és biztonságosabbá tehetjük lakókörnyezetünket.

Japport Magdolna



A díjazott tanuló: Molnár Barbara (jobbról a második)

A nyertes fogalmazása:

Autó nélkül a városban!

– Te tudtad hogy 1997. szeptember 22-én indult el az „Autó nélkül a városban!” című nap? Franciaországban minden évben megrendezik.

– Most már egész Európában megrendezésre kerül. De sajnos nagyon kevés ember tartja meg ezt a napot. Nem törődnek a világunkkal. Szerintem jobb lenne, hogy ha az emberek biciklivel vagy gyalogosan többet mozognának, és ezzel nagyon sokat tennének a bolygónkért is!

– A megfelelő felszereléssel akár TE is elindulhatsz a közlekedési forgalomba. Mielőtt elindulnál, ellenőrizd kerékpárodát és magadat is. Ha fel vagy szerelve védőfelszereléssel, és a biciklid (világítással és fékkel) akkor már indulhatsz is!

– A gépjármű nagyon sok veszélyes anyagot bocsát ki. Akár mérgező vagy halálos is lehet. A légszennyezés, zajszennyezés könnyen tönkre teheti a környezetünket és a élőlényeket is egyaránt! Remélem, tanultál belőle!

Molnár Barbara

Implom József Általános Iskola 7/b

**Zöld-Pont
Iroda**

Autómentes nap

Idén foglalkozott a Zöld-Pont irodánk először az országosan is megrendezett autómentes nappal. Ennek keretében az általános iskolák felsős diákjait egy kérdőív kitöltésére, és egy a témával kapcsolatos fogalmazás megírására buzdítottunk. A visszaérkezett, helyesen kitöltött kérdőívek és frappáns fogalmazások között az értékelés, ha nehezen is de megszületett. A díjazott *Molnár Barbara* lett, az Implom József Általános Iskola 7/b osztályos tanulója. (A nyertes fogalmazása megtekinthető a vízügy honlapján is.) Az ajándécsomagot és az oklevelet 2007. október 16-án az iskolában adtuk át személyesen a nyertesnek. A nagy érdeklődésre való tekintettel az autómentes napról való megemlékezést a jövőben is folytatni kívánjuk.

Bíró Adrienn
Zöld-Pont Iroda

Jön a Mikulás!



2007. december 7-én

16.00–19.00 óráig

az Ifjúsági Klub

Mikulás-napi

ünnepséget

szervez, melyre

minden

vízügyes dolgozó

gyermekét, unokáját

szeregettel várjuk.

A rendezvény helyszíne:

KÖR-KÖVÍZIG Székház, nagyterem

Részletes program:

**16.00–17.00 Mikulás váró bábműsor,
díszek készítése**

**17.00–19.00 A Mikulás érkezése,
csomagok kiosztása**

A jelentkezéseket november 30-ig kérjük
tegyék meg **Kukár Istvánné Ildikónál** (22-
242), vagy **Japport Magdolnánál** (22-172).

A Mikulásnak komoly segítséget jelentene, ha a
gyerekekről egy-két mondatos jellemzés készülne.

**Szeretettel
várjuk
a gyerekeket
és a szülőket!**



PÁLYAKEZDŐ VÍZÜGYESEK

Bíró Adrienn – Víziközmű Osztály

– Friss diplomásként milyen elképzeléseid voltak a leendő munkahelyedről?

– Amikor elkezdtem dolgozni, úgy gondoltam, ez remek hely lesz arra, hogy a tanulmányaim során megszerzett tapasztalataimat a gyakorlatban is alkalmazzam. Olyan munkahelyet képzeltem, ahol az emberek összetartanak, segítik egymás munkáját és támogatják a szakmai fejlődést. Azt reméltem, hogy a szakmai és anyagi elismerés elsősorban az elvégzett munkától, annak minőségétől és a munkához való hozzáállástól függ.

– Igazgatóságunknál mennyire tudtad hasznosítani környezetvédelmi ismereteidet?

– A jelenlegi környezetvédelmi munkánk csak a hulladékos területre korlátozódik, így egyéb területen sajnos még nem tudtam ismereteimet hasznosítani.

– Mióta is vagy a vízügyi igazgatóság dolgozója?

– Februárban lesz három éve.

– Mivel vezéregyénisége vagy a Zöld-Pont Irodának,

így látod ennek előnyeit és hátrányait is. Mit változtatnál rajta?

– A minisztérium nagy hangsúlyt fektet a Zöld-Pont irodák működtetésére, a jövőben ezért igyekeznünk kell nekünk is felmutatni valamit ezen a területen. Szeretnénk minél több rendezvényt szervezni a Zöld-Pont keretében. Az egyik problémát az jelenti, hogy Irodánk a Kirendeltséggel közös, a másik gond a szűkös anyagi lehetőségek. Mindenképpen jó lenne, ha a jövőben a médián keresztül is nagyobb szerepet kapna a működésünk, mivel az emberek nagy része még mindig tájékozatlan az Iroda működéséről és a feladatköréről.

– Mennyire veszed hasznát idegen nyelvi ismeretidnek munkád során?

– Az angol nyelvnek nagy hasznát veszem az Igazgatóságunknál folyó projektekben (pl.: a folyamatban lévő LIFE-SUMANAS projektben). Sokat segít a munkában és a külföldi partnerekkel való jó kapcsolat



kialakításában. Franciaországban, a Körös-projekt keretében töltött munkám után rájöttem, hogy egy nyelvet ismerni nem elég, ezért elkezdtem a francia nyelvet újra tanulni. Azt hiszem idegen nyelv nélkül ma már nagyon nehéz boldogulni.

– Mi okozta eddig számodra a legnagyobb szakmai kihívást?

– Az eddigi munkám során a kihívások elsősorban nem a szakmai és környezetmérnöki ismereteimre vonatkoztak. A kihívást inkább az jelentette, hogy beilleszkedjek egy már meglévő közösségbe és, hogy szerves, aktív részévé váljak. Másrészt pedig, hogy az állami igazgatásban dolgozók alacsony bérezése

mellett, hogyan tudom az önálló életemet biztosítani és a jövőt megalapozni, tervezni.

– Milyen tapasztalatokkal gazdagodtál a tavalyi év árvize során?

– Az árvíz során megtapasztalhattam, hogy létezik egy szervezet, amely képes ilyen komoly jelenséggel is, mint az árvíz szembenézni, az árvízvédekezést megszervezni, bevonni különböző szervezeteket (pl.: Önkormányzatok, Magyar Honvédség) és azok munkáját irányítani. Örülök, hogy részese lehetek ennek a munkának, és hogy sikerült olyan emberekkel is megismerkednem, akikkel a mindennapi munkám során talán nem is találkoztam volna. **Szabó Zsuzsanna**

SZEMÉLYÜGYI HÍREK

Igazgatóságunknál közalkalmazotti munkaviszonyt létesített:

Szakadáti György szivattyútelepi gépkarbantartó munkakörben, 2007. október 1-jétől a Műszaki Biztonsági Szolgálatnál.

Igazgatóságunknál közalkalmazotti munkaviszonya megszűnt:

Kardos Gyula gátőr munkakörben, 2007. szeptember 14-ével a Szeghalmi Szakasz mérnökségnél.

László Tibor általános ügyviteli munkakörben, 2007. október 9-ével a Vízügyi és Vízhatalnál.

Igazgatóságunknál közalkalmazotti munkaviszonya öregségi nyugdíjban való részesülés miatt felmentéssel megszűnik:

Domokos Gergely könnyű- és nehézgépkezelő munkakörben, 2008. április 26-ával a Gyulai Szakasz mérnökségnél.

Állami kitüntetés

A Magyar Köztársaság Környezetvédelmi és Vízügyi Minisztere a 2007. évi október 23-i Nemzeti Ünnepről Miniszteri Elismerő Oklevél kitüntetést adományozott **Kiss Erzsébet** pénzügyi ügyintéző, pénztáros részére, 34 éven át a vízügyi szolgálaton belül, gazdasági szakterületen, hűséggel végzett, megbízható, pontos munkájának elismeréseként.

Múzeumi összekötők Győrben

Ez évben is találkoztunk mint már megelőzőleg több, mint húsz alkalommal. Idén győri kollégáink rendezték meg a múzeumi összekötők értekezletét.

Kellemes pannonhalmi kirándulás, valamint Magyarország egyik legnagyobb vízmosáskötésének megtekintése után kezdődött a tanácskozás érdemi része.

Gaszler Lászlóné az igazgatóság gazdasági vezetője az Észak-dunántúli Környezetvédelmi és Vízügyi Igazgatóságról tartott ismertetője nyomán kissé jobban megismertük az Igazgatóságot, majd *Fejér László* igazgató vázolta a központi gyűjtemények helyzetét.

A VMLK többszöri átszervezés után a Vízügyi és Környezetvédelmi Központi Igazgatóság keretén belül irodaként működik tovább.

Ezután az összekötők beszámolóit következtek:

Elsőként kaptunk szót, az általunk végzett munka bemutatására. Január, február hónapban sikerült a Bodoky Múzeum kéményét és tetőszerkezetét megjavítani, júniusban a belső vakolatot a kívánt mértékben leveretni és a falfelületet leburkoltatni úgy, hogy a fal szellőzése biztosított legyen, majd a Vízgazdálkodási Osztály dolgozói az eszközöket megtakarították a helyiségeket kitarakták.

Külön köszönöm *Sas Sándor* gépész kollégánknak a megtisztított gépek olajozását.

Az összekötők beszámolója alapján néhány érdekes ötlettel, fontos információval lettünk gazdagabbak, melyeket további munkák során hasznosítani tudunk.

Nagy Sándorné

Méltóképpen megbecsült nyugdíjasok

Vidám találkozóra került sor 2007. október 1-jén az idősek világnapján Igazgatóságunk székházában.

„Elszaladtak az évek felettünk, Csendes szívvel nyugdíjasok lettünk” ezekkel a szavakkal nyitotta meg az ünnepi rendezvényt *Vámos Sándor* klubelnök.

Holecz Magdolna gazdasági igazgatóhelyettes ünnepi köszöntőjében megemlékezett az idősek világnapjáról és az Igazgatóság nevében szeretettel köszöntötte a Szivárvány Nyugdíjas Klub minden tagját, jó egészséget kívánva valamennyi nyugdíjasunknak az elkövetkező évek minden napjára.

Az időközben megérkezett *Gerhard Stengel*, Gyula város díszpolgára és *Mikus Éva* ismét ajándékokat hoztak és osztottak szét a jelenlévők között, emelve a rangos esemény színvonalát. *Gerhard Stengel* úr köszöntőjében kiváló jelzővel illette a Szivárvány Nyugdíjas Klub működését, kiemelve a nyár folyamán kitűnő szervezéssel megrendezett osztrák-magyar baráti nyugdíjas találkozót.

Az ünnepi köszöntők után a parti jó kedvvel és bőséges uzsonnával folytatódott az Igazgatóságunk jóvoltából.

Végül az Elnök a Nyugdíjas Klubnak nyújtott ez évi anyagi és erkölcsi támogatást „summa cum laudás” minősítéssel köszönte meg az Igazgatóság vezetőinek.

Vámos Sándor

Hidrometeorológia



Szeptember hónapot az évszaknak megfelelő, az átlagosnál csapadékosabb időjárás jellemezte.

A napi legmagasabb hőmérsékletek +11 °C és +29 °C közöttiek, míg a napi legalacsonyabb hőmérsékletek 0 °C és +15 °C közöttiek voltak. A havi középhőmérséklet +15,0 °C volt, ez az érték 0,9 °C-al alacsonyabb a sokéves átlagnál.

A hónapban az igazgatóság területén átlagosan 76,0 mm csapadék hullott, s ez 28,0 mm-el több az erre az időszakra jellemző sokéves átlagnál.

A csapadékmérő állomások közül a legnagyobb csapadékmennyiséget – 107,0 mm-t – Darvas állomáson mérték, míg a legkevesebb csapadék a Bökényi duzzasztó állomáson – 45,0 mm – volt.

Szeptember hónapban a talajvíz – a vizsgált kutak adatai alapján – a szeptember havi sokéves átlagnak (335 cm) megfelelően áll, csupán 1 cm-rel helyezkedik el mélyebben (336 cm).

Talajvízszint-megfigyelő kútjainkban a hónap folyamán átlagosan 3 cm vízszint-süllyedés volt tapasztalható, a talajvíz – helytől függően – a terepszint alatt 207 cm (Szabadkígyós, süllyedő) és 447 cm (Doboz–Gerla, süllyedő) közötti ingadozó mélységben volt.

Október hónapot az évszaknak megfelelő, az átlagosnál lényegesen csapadékosabb időjárás jellemezte.

A napi legmagasabb hőmérsékletek +6 °C és +26 °C közöttiek, míg a napi legalacsonyabb hőmérsékletek –4 °C és +15 °C közöttiek voltak. A havi középhőmérséklet +11,1 °C volt, ez az érték 0,9 °C-al magasabb a sokéves átlagnál.

A hónapban az igazgatóság területén átlagosan 68,9 mm csapadék hullott, s ez 32,8 mm-el több az erre az időszakra jellemző előző 20 évi október havi sokéves átlagnál.

A csapadékmérő állomások közül a legnagyobb csapadékmennyiséget – 101,0 mm-t – Szeghalom állomáson mérték, míg a legkevesebb csapadék a Bökényi duzzasztó állomáson – 40,6 mm – volt.

A havonként lehullott csapadékmennyiségek és a sokéves átlag alakulása az alábbi:

Megnevezés	Febr.	Márc.	Ápr.	Máj.	Jún.	Júl.	Aug.	Szept.	Okt.	Össz.
Sokéves átlag (mm)	29,8	33,0	45,0	56,7	65,8	59,8	56,1	48	36,1	430,3
2007. (mm)	49,4	30,0	1,7	74,9	49,5	40,4	66,9	76	68,9	457,7
Eltérés az átlagtól (mm)	+19,6	-3,0	-43,3	+18,2	-16,3	-19,4	+10,8	+28	+32,8	+27,4

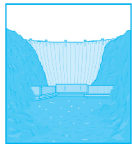
A február–októberi időszakban tehát a csapadékösszeg már kismértékben meghaladja a sokéves átlagot, annak 106%-át teszi ki.

Október hónapban a talajvíz – a vizsgált kutak adatai alapján – az október havi sokéves átlagnál 2 cm-rel helyezkedik el magasabban (333 cm).

Talajvízszint-megfigyelő kútjainkban a hónap folyamán átlagosan 3 cm vízszint-emelkedés volt tapasztalható, a talajvíz – helytől függően – a terepszint alatt 220 cm (Szabadkígyós, süllyedő) és 450 cm (Doboz–Gerla, süllyedő) közötti ingadozó mélységben volt.

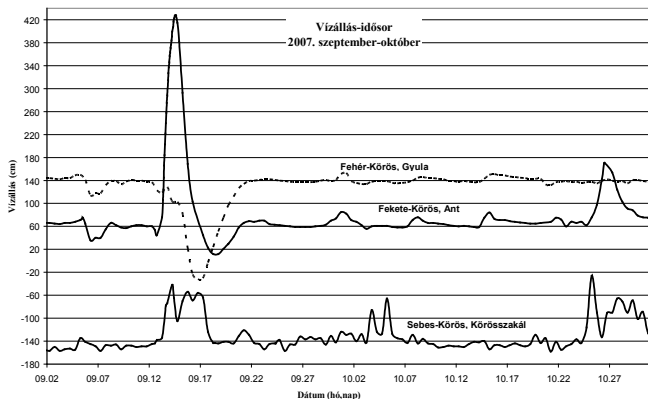
Jobbágy Zoltán

HIDROLÓGIA



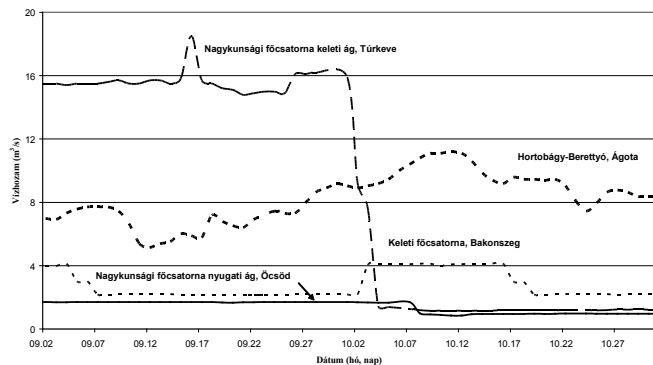
A Körösök vízgyűjtő területén az eltelt két hónap időtartama alatt igen kevés alkalommal volt csapadék. A lehullott mennyiségek túlnyomó többségében 5 mm alattiak voltak. Kivételt képez a szeptember 11–12-én lehullott jelentős csapadék, mely közül is kiemelkedett a biharfüredi 170 mm érték.

Folyóink vízjárásában a szeptember elején kialakult zápor okozta áradás jelentette a legnagyobb vízszintingadozást. Legjelentősebb emelkedés a Fekete-Körösön alakult ki, de tetőzése nem érte a készültési szintet. A többi folyón az áradás mértéke sokkal kisebb volt. A további időszakokban kis ingadozástól eltekintve a vízszintek egyöntetűséget mutattak. Körösladány kivételével duzzasztóink folyamatosan üzemeltek.



A vízkészlet növelése érdekében folytatódott a tiszai víz betáplálása a Körös rendszerbe. A betáplálás 4 ágon keresztül történt. Keleti főcsatornán keresztül Bakonszegnél a Berettyóba, Hortobágy-Berettyó főcsatornán keresztül Ágotánál, Nagykunsági főcsatorna keleti ágán Túrkevénel, a nyugati ágán a Hármaskörösbe Öcsödnél. A betáplált víz mennyisége egyedül a Túrkevei állomásnál csökkent le jelentősen az időszak közepén.

Körös rendszerbe betáplált vízmennyiségek
2007. szeptember-október

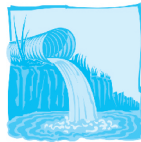


Néhány jellemző állomás vízhozam értéke

	szept. 30-én (m ³ /s)	okt. 31-én (m ³ /s)
Fehér-Körös, Gyula	2,70	4,27
Fekete-Körös, Sarkad-Malomfok	14,1	13,0
Kettős-Körös, Békés	12,1	21,6
Sebes-Körös, Körösszakál	8,33	12,7
Sebes-Körös, Körösladány	11,6	25,4
Berettyó, Szeghalom	5,50	12,1
Hármaskörös, Gyoma	23,2	45,7
Hármaskörös, Kunszentmárton	54,0	77,2

Kurilla Lajos

Vízminőség



Felszíni vizeink vízminőségi osztályba sorolása az MSZ 12749 szabvány szerint, az Alsó-Tisza-vidéki Környezetvédelmi Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőség által, a VKI monitoring keretében végzett vizsgálatok alapján.

Minősítési időszak 2007. szeptember 1. – október 31. Mintaszám: n

Mintavételi hely	n	A	B	C	D	E
Fehér-Körös Gyulavári 9,3 fkm	2	II	II	II	IV	I
Fekete-Körös Sarkad 16,1 fkm	2	II	I	II	V	II
Kettős-Körös M.berény kh. 12,4 fkm	2	I	II	III	-	I*
Sebes-Körös Körösszakál 59,4 fkm	2	I	III	III	IV	I
Sebes-Körös Körösladány 10,10 fkm	2	II	II	II	-	I*
Hármaskörös B.szentandrás 48,0 fkm	2	II	II	II	II**	I*
Élővíz-csatorna Veszely 24,20 fm	1	I	III	-	-	II*
Élővíz-csatorna Békés torkolat 0,40 fm	1	II	III	-	-	I*

Jelmagyarázat:

A csoport: az oxigénháztartás jellemzői	I. osztály: kiváló víz
B csoport: nitrogén és foszforháztartás jellemzői	II. osztály: jó víz
C csoport: mikrobiológiai jellemzők	III. osztály: tűrhető víz
D csoport: mikroszennyezők toxicitása	IV. osztály: szennyezett víz
E csoport: egyéb jellemzők	V. osztály: erősen szenny víz

* Fe, Mn vizsgálat nélkül

** cink, cianid és kőolajszármazék vizsg. alapján

Igazgatóságunk mini laboratóriuma szeptember-október hónapban a Szarvasi-holtágon, a folyóinkon (Fehér-, Fekete-Sebes-, Kettős-, Hármaskörös, Hortobágy-Berettyó), valamint halastavi lecsapolás miatt a Gyulai lecsapoló csatornán végzett üzemellenőrző méréseket. A vizsgálati eredmények az igazgatóság honlapján megtekinthetők. (www.korkovizig.hu)

Vízminőségi kárelhárítás:

Igazgatóságunk területén szeptember-október hónapban vízminőségi kárelhárítást (környezeti kárelhárítást) igénylő káresemény nem történt.

Dr. Vasas Ferencné

F.: KÖR-KÖVIZIG 5700 GYULA, Városház utca 26.

Díj hitelezve
Körzeti Postahivatal
GYULA I. 5701

NYOMTATVÁNY



KÖRÖS-VIDÉKI
hírlevél

Kiadó: Körös-vidéki Környezetvédelmi és Vízügyi Igazgatóság. Felelős kiadó: Bak Sándor igazgató
Szerkesztő: Cserkúti Andrásné
5700 Gyula, Városház utca 26. Tel.: 66/526-400*, Fax: 66/526-407
E-mail: korkovizig@korkovizig.hu, www.korkovizig.hu
Megjelenik kéthavonta 600 példányban
Kiadványsszerkesztés: Kovács Sándor. Nyomtatás: Schneider Nyomda, Gyula, telefon: 66/461-410